וועטער: קלאר — מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

זון אויפגאנג — 6.48
זון אונטערגאנג — 6.28

Vol. 20, No. 52. Winnipeg, Thur. March 13, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — דאנערשטאג יג' אדר, תר"צ.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY MAR 19 1930 ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

באריכט פון פאלעסטינער אויספארשונג קאמיסיע ווידער אפגעלייגט געווארן

65,487 אידן איינגעוואנדערט קיין א"י צווישן 1922 און 1929

ציפערן באציען זיך בלויז אויף איינוואנדערונג פון מזרח איראפע און אמעריקע.

(ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")

לאנדאן, מארט 13 (איטא).— אין א שריפטלאכן ענטפער האט קאלאניאלער אונטער־סעקרעטאר שילס אינפארמירט דעפוטאט האווארד ביורי, וועלכער האט געמאכט אן אנפראגע וועגן דער צאל פון בריטישע און אמעריקאנער אידן וואס האבן איינגעוואנדערט קיין ארץ־ישראל זינט 1920, אין פארגלייך מיט דער איינוואנדערונג פון מזרח איראפע.

לויט מר. שילס ענטפער, איז די צאל אידישע איינוואנדערער קיין ארץ־ישראל צווישן די יארן 1922 און 1929, אויף וויפיל ער האט ציפערן, געווען ווי פאלגט: פון די פאראייניקטע שטאטן, 2,2217; פון די בריטישע דאמיניאנס, 974; פון רוסלאנד, 16,796; פון פוילן, 38,850; פון רומעניע, 5,555; פון עסטרייך 1095.

—(::)—

קאנצערט פון ארבעטער רינג שול דעם זונטאג

דער קינדער־גארטן קאנצערט פון ארבעטער רינג שול, וואס האט געזאלט דורכגעפירט ווערן לעצטן זונטאג און איז אפגעלייגט געווארן צוליב געוויסע טעמים, ווערט דורכגעפירט דעם זונטאג, מארט 16טן, פונקט 3 בייטאג, אין קווינס טעאטער. א רייכע פראגראם וועט דורכגעפירט ווערן.

נייע סטודענטישע אויסברוכן אין רומעניע ווערן אונטעדריקט

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

בוקארעסט, מארט 13 (איטא).— פיר אידישע סטודענטן זיינען פארוואונדעט געווארן אין אומרוען אין יאסיער אוניווערסיטעט. די פראפעסארן האבן זיך אין די אומרוען ניט באטייליקט. די פאליציי האט ארעסטירט די אנפאלער איינשליסענדיק זייערע אנפירער, ווי אויך דעם פארזיצער פון דער קוזיסטישער סטודענטען ארגאניזאציע.

אויך אין קלוזש זיינען בארגעקומען אנטיסעמיטישע סטודענטישע עקסצעסן, און אידישע פארביינייער זיינען געממית'ט געווארן בעת א דעמאנסטראציע קעגן די מינדערהייטן. די פאליציי האט זיך ענערגיש ארייננגעמישט, ווען די סטודענטן האבן אויסגעבראכן די פענסטער פון ראט־הויז.

די טעאלאגישע סטודענטן אין בוקארעסט האבן ארגאנזירט א דעמאנסטראציע אין א היגער קירך קעגן די רדיפות אין רוסלאנד. די דעמאנסטראנטן האבן דערנאך פארדירט איבער די גאסן, אנגעפירט פון גלחים און טראגנדיק אנטיסעמיטישע פלאגן.

רוסישע אידן וועלן מוזן אויסקומען אן מצות דעם פסח

אימפארטירטע מצות וואלטן געקאסט ארום דריי דאלאר א פונט אין שטייערן. — "עמעס" עפנט אנטי־פסח קאמפיין מיט א גרויסן ארטיקל

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, מארט 13 (איטא).— א 9 קאלומדיקער ארטיקל וועגן דעם ווי אנצופירן דאס יאר דעם אנטי־פסח קאמפיין, דערשיינט היינט אין "עמעס". די אידן ווערן גערופן אין דעם דאזיקן ארטיקל צו ברענגען זייערע רעליגיעזע ארטיקלען פריווילעק פאר דעם אינדוסטריעלן פאנד און אויך צו רעזיגנירן קאלעקטיוו פון קהלה מיטגלידערשאפט, וואו די קהלה עקזיסטירט נאך.

עס ווערט פארשטאנען, אז דער 'עמעס' וועט דאס יאר ניט קאנצענטרירן זיך אויף דעם קאמף קעגן עסן מצה, ווייל דאס יאר וועט אין לאנד קיין מצה ניט זיין, — נא ראיר קאמפיין וועט די צייטונג אנווענדן אויף צו קריגן מער מעשענע, זילבערנע און גאלדענע רעליגיעזע ארטיקלען דורך דער פסח וואך. אינסטרוקציעס וועגן דעם זיינען צעשיקט געווארן פונ'ם "עמעס" צו אלע פראווינציעלע קארעספאנדענטן.

וואס איז שייך מצה, וועט מען עס דאס יאר אפילו ניט קאנען קריגן פון אויסלאנד, ווייל א נייער טאריף פון צען רובל א קילאגראם איז אנאנסירט געווארען. צוזאמען מיט אנדערע שטייערן, וואלט אימפארטירטע אדער צוגעשיקטע מצה קאסטן ארום דריי דאלאר א פונט.

לייקנט רעליגיעזע רדיפות

פ. קאטאין, הויפט פראקוראר פון גע. פּ. או. האט היינט אפגעלייקנט די רעליגיעזע רדיפות וועגן וועלכע עס ווערט באריכטעט אין אויסלאנד. "עס ווערן פארפאלגט בלויז די, וואס שעדיקן דער סאציאליסטישער אינדוסטריאליזאציע, די וואס זיינען אגענטן פון אימפעריאליסטישע רעגירונגען, וואס באהאלטן אדער העלפן ארויס אויסלענדישע שפיאנען, און וואס גרייטן צו הילף פאר קאפיטאליסטישע ארמייען פאר אן אנטיסאוועטישער מלחמה", — האט ער דערקלערט.

—(::)—

בארימטער קאנ. לופט העלד אומגעקומען

אטאווא, מארט 13. — לייט־קאלאנעל וויליאם דזשארדזש בארקער, געוועזענער מאניטאבער איינוואוינער און איינער פון די בארימטסטע לופט־העלדן פון דער גרויסער מלחמה, איז דא נעכטן געטויט געווארן ווען זיין עראפלאן איז אראפגעפאלן אויף דער ערד.

אין דער גרויסער מלחמה האט בארקער אראפגעשאסן ניט ווייניקער ווי 52 עראפלאנען, און איז געווען פאררעכנט פאר איינעם פון די בעסטע און געוואגטסטע לופט־פליער אין די אליאירטע ארמייען.

רבנים קלייבן זיך צונויף צו באראטן כותל מערבי פראגע

(ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")

ווארשע, מארט 13 (איטא).— רבי ישראל לעווי, גראנד־ראבי פון פאריז, האט איינגעלאדן רבי שאר צו באראטן זיך וועגן דער כותל מערבי פראגע. אין דער בארארונג וועלן זיך באטייליקן א סך אנדערע רבנים און למדנים. עס ווערט דערווארטעט, אז רבי שלמה־דוד כהנא זאל פארן צוזאמען מיט רבי שאר צו דער בארארונג.

—(::)—

אין שערי צדק שול

חזן קאסטנער וועט דאווענען מארגן, 8 אוונט, אין שערי־צדק שול. רבי פרענק וועט ריידן אויף דער טעמע "אין הויף פונ'ם קעניג". די מיטגלידערנס פון "קאונסיל אף דזשואיש וואמען" וועלן זיין די ספעציעלע געסט ביי די ספעציעלע תפילות.

לארד פעספילד זאל האבן צוריקגעקערט באריכט צו קאמיסיע פאר ענדערונגען.

(ספעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. דורך "איטא")

לאנדאן, מארט 13 (איטא).— די אידישע טעלעגראפן אגענטור ווערט אינפארמירט, אז די פארעפנטלאכונג פונ'ם באריכט פון דער קאמיסיע וואס האט אויסגעפארשט די לעצטע געשעענישן אין ארץ־ישראל איז ווידער אפגעלייגט געווארען, ווייל לארד פעספילד האט צוריקגעקערט דעם באריכט צו דער קאמיסיע רעקאמענדירנדיק געוויסע מאדיפיקאציעס.

דער קאלאניאל מיניסטער זאל האבן זיך אויסגעזעצט קעגן געוויסע רעקאמענדאציעס פון דער קאמיסיע, וואס באציען זיך אויף דער אלגעמיינער פאליטיק און גייען דערפאר ניט אריין אין קרייז פון די פליכטן און רעכט פון דער קאמיסיע.

אין אינפארמירטע קרייזן גלויבט מען אז נאך א חודש אדער מער קאן דורכגיין איידער דער באריכט וועט פארעפנטלאכט ווערן.

בריאן זאגט פאראויס דורכפאל פון דער פלאטן קאנפערענץ

לאנדאן, מארט 13.— אריסטיד בריאן, פראנצויזישער אויסערן מיניסטער און אנפירער פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע צו דער פלאטן קאנפערענץ, האט זיך אויסגעדריקט זייער פעסימיסטיש וועגן דעם גורל פון דער פלאטן קאנפערענץ, ווען ער איז אינטערוויואירט געווארן פון פראנצויזישע צייטונגס לייט.

בריאן האט געפראוועוט קריגן א "זיכערהייט אפמאך", ד. ה. א גאראנטיע קעגן אן אטאקע אויף פראנקרייך, אזוי ווי ענגלאנד איז געווען קעגן אזא סארט אליאנץ, גלייבט בריאן, אז די קאנפערענץ קאן שוין גארנישט ניט דערגרייכן און וועט ניט אויסהאלטן מער ווי נאך א פאר וואכן צייט.

אנדערע פראנצויזישע דעלעגאטן זיינען געווען אביסל אפטימיסטישער. זיי גלויבן, אז די קאנפערענץ וועט פארט עפעס דערגרייכן, און זי וועט צוגרייטן א באדן פאר ווייטערדיקע פארהאנדלונגען.

אין קווינס טעאטער

מארגן, פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע צום ערשטען מאל אין וויניפעג "א מיידל פון א היים", מעלאדראמע אין דריי אקטן אויפגעפירט פון לואיס קרעמער, מיט'ן אנטייל פון פלארענס וויים. משה אווישער, מאדאם ארקא און דעם גאנצן אנסאמבל.

זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן א שיינער קאנצערט פון אייגן־אקטערס, געזאנג, מוזיק א. א. וו.

מיטוואך אוונט, דעם 14טן מארט, וועט אין קווינס טעאטער פארקומען דער ערן אוונט פון פלארענס וויים. צו דער געלעגנהייט פירט זי אויף "די קליינע גנב'טע", קאמעדיע דראמע אין דריי אקטן.

—(::)—

הכנסה שטייער האט אריינגעבראכט ארום 60 מיליאן דאלאר

אין פארלאמענט אין אטאווא, איז באקאנט געמאכט געווארן אז אין יאר 1929 האבן אין קאנאדע 137,101 פערזאן באצאלט איינקונפט שטייער (אינקאם טעקס).

בסך הכל האט די דאזיקע צאל מענשען איינגעצאלט אין שטייערן 59 מיליאן, 422 טויזנט און 323 דאלאר.

אין 1926 האבן 215,277 מענשן איינגעצאלט איינקונפט שטייערן אויף 55 מיליאן, 571 טויזנט און 961 דאלאר.

—(::)—

בריוו קאסטן

מיס ל. רייכמאן, ליפטאן, און מר. ר. פאסאנער, אייטונא. — מיר קאנען אייך לײדער ניט אנגעבן דעם נאמען, ווייל אזוי האט דער שרייבער פארלאנגט. מיר האבן אבער דעם נאמען און אדרעס פון דער קארעספאנדענטן.

געשטארבן אין די בליענדיקסטע יארן פון איר לעבן

מיס פיינע חיה לעוויטאן

פיינע חיה ("פעי") לעוויטאן, טאכטער פון מר. און מרס. ה. לעוויטאן, פון 415 מאניטאבא עוו., וועלכע איז לעצטן מאנטאג געשטארבן פון לונגען־אנצינדונג אין די שטאט, וואו זי איז געווען א גאסט פון איר שוועסטער. זי איז אלט געווען 18 יאר.

איר קערפער איז געבראכט געווארן נעכטן קיין וויניפעג, און די לויה קומט פאר היינט, 2 נ. מ., פון איר עלטערנס היים.

פוילישע סטודענטן פירן דורך אנטיסעמיטישע דעמאנסטראציע

ווארשע, מארט 13 (איטא).— א גאס דעמאנסטראציע איז דא דורכגעפירט געווארן פון די נאציאנאל־דעמאקראטישע סטודענטן פון מעדיצינישן פאקולטעט קעגן די אידן. די דעמאנסטראנטן האבן געשריען "נידער מיט די אידן", און האבן געפאדערט א נומערוס קלאוזוס, באהויפטענדיק, אז די פוילישע אוניווערסיטעטן דארפן זיין אפן בלויז פאר די פאליאקן.

—(::)—

דעבאטע ביי די תלמידים פון רבי רובינשטיין

מען בעט אונז צו מעלדן, אז ד ע ר קלאס אונטער אויפזיכט פון רבי רובינשטיין וועט האבן א דעבאטע דעם זונטאג, מארט 16טן, 11.30 פרי, א י ן אשכנזי שול. די טעמע איז "באשלאסן, אז מאדערנע יוגנט איז אזוי רעליגיעז געשטימט, ווי דאס יוגנט אמאל". פאר וועלן ריידן וויליאם האלפערין און הערי לעווין, און קעגן — סעם לוקאוו א ו ן דזשעק הינדען.

—(::)—

געפינט מיטל צו היילן שוואכזיניקע קינדער

ווין, עסטרייך, מארט 13. — פרימערוס וואספאגנג וויזער, דער הויפט דאקטאר פון א היגן שפיטאל האט באהאנדלענדיק שוואכזיניקע קינדער צופעליק אנטדעקט אז דורך עקס — ריי שטראלן קאן מען אויסהיילן אזעלכע ניט נארמאלע קינדער.

דר. וויזער זאגט אז שוואכע שטראלן האבן אין זיין פראקטיק באוויזן צו זיין זייער גינסטיק פאר א געוויסן דריז אין קאפ, און ער גלויבט אז מיט דער הילף פון זיין נייער אנטדעקונג וועט ער קאנען אויסהיילן אזעלכע שוואך זיניקענדע קינדער.

—(::)—

וועט דראמאטיזירן די שווארצבארד פאסירונגען

בערלין, מארט 13 (איטא).— רעפיש, דראמאטורג, וועלכער האט אנגעשריבן די דייטשע דראמע וועגן קאפיטאן דרייפוס, האט אנגענומען די איינלאדונג פון ארוואקאט טארעס אנצושרייבן א דראמע וועגן שווארצבארדן, וואס האט געטויט פעטלוראן.

—(::)—

פאציענט באגייט זעלבסטמארד אין שפיטאל

טאראנטא, מארט 13. — דזשיימס מעקלאוד, 50 יאר אלט, א פאציענט אין א היגן שפיטאל, וועלכער האט געליטן אויף שווינדזוכט, האט זיך אין דער שטיל אויסבאהאלטן הינטער א טיר פון א צימער און ער האט זיך אויפגעהאנגען.

ציוניזם איצט פעסטער ווי פריער, דערקלערט אב. גאלדבערג אין אינטערוויו פאר ד. א. וו.

ציוניסטישער פירער מאכט אינטערעסאנטע דערקלערונגען וועגן דער לאגע פונם ציוניזם

"הלואי וואלטן מיר אויסגעמידן ד י לעצטע פאסירונגען אין ארץ־ישראל". — האט אב. גאלדבערג, באוואוסטער אמעריקאנער ציוניסטישער פירער, דערקלערט אין אן אינטערוויו פאר א פארשטייער פון ד. א. וו. — "מיר האבן זיי טאקע אפשר געקאנט אויסמיידן, ווען מיר וואלטען אין דער 'שעת רצון', בעת די וועלט האט אנערקענט אונזער רעכט אויף ארץ־ישראל, געשטעלט גרעסערע פאדערונגען צו דער וועלט".

"אבער אזוי האט עס, צום באדויערן, פאסירט. נעמען מיר אבער דעם סך־הכל, מוזן מיר קומען צום באשלוס, אז דער ציוניזם איז ארויס א פארשטארקטער פון די געשעענישן.

"אידן האבן דערפילט, אז זיי האבן א לאנד. דאס איז געווארן קלאר פון די געשעענישן: די אידן פון גאר דער וועלט און פון ארץ־ישראל באזונדערס, האבן זיך צו זיי ניט באציגן ווי צו א פאגראם אין וועלכן ס'איז לאנד, — זיי זיינען געווארן עקשנות'דיקער אין זייער באשלוס צו פארבלייבן אין ארץ־ישראל און צו בויען דאס לאנד.

"די גאנצע וועלט האט סימפאטיזירט מי טאנץ, וואס וויזט, אז זי אנערקענט אונזער רעכט אויף ארץ־ישראל. די גאנצע אידישע פרעסע, אין אידיש אדער אין אנדערע שפראכן, מיט נישטיקע אויסנאמען, איז געווען מיט אונזז. די סאציאליסטישע פרעסע פון גאר דער וועלט האט אויך אנערקענט אונזער גערעכטיקייט, און זי האט זיך איבערצייגט, אז מיר זיינען אין ארץ־ישראל א פראגרעסיווער כוח, וואס וועט באפרייען די אראבער פון אונטערדריקונג, און ניט אונטערדריקן זיי אליין, — אז מען קאן פארטרויען צו א אידישער מערהייט אן אראבישע מינדערהייט. אבער מען קאן צו אן אראבישער מערהייט קיין אידישע מינדערהייט ניט פארטרויען.

[illegible]

מילאציע פסיכאלאגיש געווירקט די אלגעמיינע פארשפרייטונג פונ'ם פראגרעסיווען נאציאנאליסטישן גייסט איבער גאר דער וועלט. אבער דער ציוניזם זעלבסט איז דאך אן אויסדרוק פון די פראגרעסיווע אידייען פון היינטיקער צייט. דער ציוניזם וואלט ניט געווען מעגלאך, ווען ניט די מאדערנע נאציאנאלע פרייהייט אידייען פון היינטיקער צייט, פונקט ווי זיין פארווירקלאכונג וואלט ניט מעגלאך געווען אן עלעקטריפיקאציע און אן א מאדערנע פראגרעסיווע ווירטשאפט מעטאדן בכלל".

וועגן דר. מאגנעס ארויסטריט

"דר. מאגנעס ארויסטריט באזירט זיך אויף צוויי הנחות: ערשטנס, אז די אידן וועלן קיינמאל ניט זיין קיין מערהייט אין א"י, און מען וועט אזוי פריער־שפעטער מוזן אונטערהאנדלען מיט די אראבער, — איז שוין בעסער טאן עס גלייך; און, צווייטנס, אז אט די רוצחים וואס האבן אנגעפירט די אטאקע אויפ'ן אידישן ישוב, גוטע צי שלעכטע, זיינען אבער די אמת'ע פארטרעטער פון אראבישן פאלק.

"ווען דאס וואלט געווען אזוי, וואלט איך געווען דער ערשטער צו גיין מיט מאגנעס. די צוויי הנחות זיינען אבער דורכאויס פאלש. און אזוי צעפאלט זיך דער גאנצער בנין.

"אויב מיר האבן פאר די לעצטע צען יאר אריינגעבראכט 120 טויזנט אידן קיין ארץ־ישראל, מיינט עס ניט, אז מיר וועלן ווייטער אנגיין מיט דעם זעלבען טעמפ. ביז איצט האבן מיר געמוזט גרינדן ישובים אין דער ווילדערניש. און איצט זיינען דא אומעטום באפעסטיקטע ישובים, מיט שולן, שפיטאלן, און אלערליי אנדערע געזעלשאפטלעכע אינסטיטוציעס, מיט וועגן, האנדלס קאנאלן און א. וו. איצט איז די באזעצונג אן א פארגלייך לייכטער און קאן אנגיין אין א סך שנעלער, אזוי, אז אין צוואנציק יאר ארום זאלן אידן דארטן זיין, אויב ניט א מערהייט, איז נאענט צו דעם.

"און זיכער איז פאלש, אז די אראבישע העצער זיינען די אראבישע פירער, די אומרוען, וואס זיינען אזוי לייכט אונטערדריקט געווארן, וויזן שוין אליין, אז דאס אראבישע פאלק איז ניט מיט זיי. זיי זיינען באמת די ערגסטע שונאים פון דעם אראבישן פאלק. עס וועט נאך קומען אן ערלאכע און אויפריכטיקע אראבישע נאציאנאלע באוועגונג, און מיט איר וועלן מיר גערן פארהאנדלען".

וועגן די רייבונגען אין דער אמעריקאנער ציוניסטישער באוועגונג

"די רייבונגען אין דער אמעריקאנער ציוניסטישער באוועגונג זיינען א נאטירלעכע זאך, — עס קלייבן זיך צונויף אומצופרידנהייטן און אנטוישונגען, און זוכן זייער אויסדרוק. דער דעפיציט פון 150 טויזנט דאלאר פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז א גוטער לאזונג פאר די אומצופרידענע.

"וואלטן זיי געהאט די קרעפטן, וואלטן מיר גערן זיי איבערגעגעבן דעם רודער אין די הענט און זאלן זיי פרואוון זייער מזל. זיי האבן אבער ניט די מענשן. עס איז דא די אזוי גערופענע בראנדעס גרופע, אבער זי איז מער א סימבאל, ווי א ממשות'דיקע זאך. זי באשטייט פון עטלעכע פיגורן, וואס האבן ניט וועמען צו פירן".

אב. גאלדבערג פארברייננגט דא נאך א פאר טעג. היינט, 8.30 אוונט, רעדט ער ציון־זאל, אין ענגליש, איבער ד י אידישע רעכט אויף א"י און דער אראבישער פראגע.

אנטעריא פארדינט נאענט צו צען מיליאן דאלאר פונ'ם משקה געשעפט

טאראנטא, מארט 13. — די אנטעריא ליקאר קאמישאן באריכטעט, אז זי האט לעצטן יאר פארקויפט משקה אויף דער סומע פון איבער 55 מיליאן דאלאר, און איר ריינער ריווח פאר 1929 איז געווען $9,661,448.

אין פארגלייך מיט 1928, איז דער משקה פארקויף אין 1929 געוואקסן אויף איבער זעקס מיליאן דאלאר, און דער ריינער פראפיט — אויף איבער איין מיליאן דאלאר.

543,044 משקה דערלויבענישן זיינען ארויסגעגעבן געווארן פאר'ן יאר, — פון זיי זיינען איבער 100 טויזנט ארויסגעגעבן געווארן צו צופעליקע באזוכער אין דער פראווינץ.

די קאמיסיע אנאנסירט, אז פון היינט אן און ווייטער וועלן די קויפער וואס מיסברויכן זייערע "פערמיטס" אויף וועלכען ס'איז אופן פארלירן איינגאנצן זייער רעכט צו קויפן משקה.

דייטשער רייכסטאג ראטיפיצירט יאנג אפמאך מיט 266 צו 193 שטימען

בערלין, מארט 13.— דער יאנג אפמאך, וואס האט ארויסגערופן אזא שטארקע קעגנערשאפט אין דייטשלאנד, איז נעכטן גוטגעהייסן געווארן אין רייכסטאג מיט 266 צו 193 שטימען. צוזאמען דערמיט זיינען אויך אנגענומען געווארן אלע אנדערע אפמאכן וואס זיינען געשלאסן געווארן אין האאג, ווי אויך די באזונדערע ליקווידאציע אפמאכן מיט פארשידענע לענדער.

לויט דעם דאזיקן אפמאך וועט דייטשלאנד דארפן אויסצאלן אין משך פון די קומענדיקע 58 יאר די סומע פון ניין ביליאן דאלאר אין רעפאראציעס.

קעגן דעם אפמאך האבן געשטימט די פאשיסטן, נאציאנאליסטן, קאמוניסטן, די מיטגלידער פון דער עקאנאמישער פארטיי און עטלעכע אנדערע דעפוטאטן. דריי האבן זיך צוריקגעהאלטן פון שטימען.

עס ווערט גלייכצייטיק באקאנט, אז פרעזידענט הינדענבורג האט גוטגעהייסן די באשטימונג פון דעם געוועזענעם קאנצלער לוטער צום אמט פון פרעזידענט פון רייכסבאנק פאר א טערמין פון פיר יאר.

אגב - אורחא

פון מארס

איז מעיאר וועב א באלשעוויק, חלילה?

אונזער פאליציי קאמיסיע איז אפגעהיט געווארן פון צו באגיין א נארישקייט: מיט דריי שטימען צו צוויי, האבן זיי באשלאסן ארויסגעבן די קאמוניסטן א דערלויבעניש פאר זייער ארבעטסלאזיקייט דעמאנסטראציע, ארגאנזירט אויף היינט.

אינטערעסאנט איז, אז אויסער אלדערמאן פלאי, אן ארבעטער, וועלכער האט ניט געקאנט נאטירלאך שטימען אנדערש ווי פאר דער דערלויבעניש, האבן פאר איר אויך געשטימט די צוויי ריכטער אין דער קאמיסיע, מעקפערסאן און גרעהעם.

זיכער האבן זיי דאס ניט געטאן אויס גרויסער ליבע צו די קאמוניסטן, און זיכער זיינען זיי ניט ווייניקער פאראינטערעסירט אין קאנאדער אינסטיטוציעס, געזעץ און ארדענונג און אלע אנדערע גוטע זאכן, ווי די צוויי אלדערמען וואס האבן געשטימט קעגן דער דערלויבעניש.

זיי זיינען בלויז ניט אזוי קליינשטעטלדיק צו מיינען, אז מען קאן אונטערדריקן געדאנקען, דורך פארשפארן דעם ארויסגאנג פאר זייער אויסדרוק. זיי ווייסן מסתמא אויך, אז עס איז לייכטער צו קאנטראלירן געדאנקען וואס ווערן פארעכנט פאר געפערלאך, ווען זיי האבן אן עפנטלאכן ארויסגאנג, איידער ווען מען טרייבט זיי אין דער פינסטער, וואו זיי קאנען ניט קאנטראלירט ווערן.

מיט איין ווארט, — זיי האבן באגריפן, אז עס וועט קיינעם קיין בייז ניט געשעען ווען די קאמוניסטן וועלן ארויס אויף עפנטלאכער דעמאנסטראציע, און אז דער קאמוניזם וועט קאנען ווערן געפערלאכער, ווען ער זאל געטריבן ווערן צו ברעכן די געזעצן און זאל געשפייזט ווערן מיט מארטירער.

* * *

אבער אונזער אלטער גוטער מעיאר וועב האלט קאנטיק ניט פון אזעלכע סענטימענטן. ער גלויבט אין א שטארקער האנט, און פארטיק.

אמאל, אין זיינעם א פריערדיקן מעיארטערמין, האט ער עפנטלאך גערופן דעם עולם צו ווארפן די ארבעטער פירער אין רויטן טייך אריין, — רויט צו רויט, הייסט עס.

היינט, ווען עס קאכט זיך דא אין שטאט אביסל מיט די קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס, איז ער, ווי זיין שטייגער איז, ניטא אין שטאט — ער געפינט זיך אין מאנטרעאל (מסתמא אין די אינטערעסן פון שטאט) און קאן זיך ליידער פערזענלאך ניט באטייליקן אין דער אונטערדריקונג פון די קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס.

זיין אויג איז אבער אפן פאר אלץ וואס קומט פאר אין שטאט, און ער טוט וואס ער קאן פון דערווייטן.

* * *

מיינט איר אוודע, אז ער זאגט אן דער פאליציי זיינער אז זי זאל — אויף א געזעצלאכן אופן, — פארהיטן די שטאט פון דער געפאר פון קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס?

ניין, מעיאר וועב האט אפנים ניט קיין אמונה אין די שטעקנס פון די פאליציסטן, כאטש זיי האבן לעצטע וואך דא דעמאנסטרירט זייער גרויסן כח אויף קאמוניסטישע קעפ.

ס'איז ווי מיט'ן כביכול, להבדיל, — "הן במלאכיו לא יאמין", — ער גלויבט ניט אפילו זיינע אייגענע מלאכי חבלה...

מעיאר וועב האט שוין אביסל מער צוטרוי צו זיינע "באיס", די מלחמה וועטעראנען. צו זיי טעלעגראפירט ער, בעטנדיק זיי, אז זיי "זאלן שטיין צוזאמען און מאכן א סוף צו יעדן סימן פון א (קאמוניסטישער) דעמאנסטראציע".

* * *

איך פרעג ביי אייך: וואו שטייט עס ערגעץ אין דער קאנאדער קאנסטיטוציע, אז בירגער פון א שטאט, פון וועלכער עס איז ריכטונג, זאלן ניט האבן דאס רעכט דורכצופירן א דעמאנסטראציע?

און איז עס אין אנקלאנג מיט די אונז נאענטע צום הארצן און אפט איבערגעזונגענע בריטישע טראדיציעס, צו לאזן פריוואטע בירגער צו צעשטערן "יעדן סימן פון א דעמאנסטראציע"?

און וואו איז עס געהערט געווארן אין א בריטישן לאנד, א ז א מעיאר פון א שטאט זאל רופן צו באשיצן געזעץ און ארדענונג ניט די פאליציי, וועמעס אויפגאבע דאס איז, נאר פריוואטע בירגער איבער די קעפ פון דער פאליציי?

* * *

מעיאר וועב האט מיט זיין רוף צו די וועטעראנען דערלאנגט א שטארקן קלאפ אונזער פאליציי, געבנדיק אן אנצוהערעניש, אז מען קאן זיך אויף איר ניט פארלאזן.

ער האט געהאנדלט ניט אינ'ם גייסט פון דער בריטישער טראדיציע און פון דער קאנאדער קאנסטיטוציע;

און ער האט גערופן מענשן צו באגיין אן אומגעזעצלאכן אקט, צו באנוצן גוואלדטאטן.

און דאס זיינען דאך אלץ זאכן וואס די קאמוניסטן טוען, — מען צעשטערט דאך אזוי די בריטישע אינסטיטוציעס פון אונזער לאנד . . .

וואס זשע איז דער מער מיט אונזער גוטן מעיאר וועב? האט ער זיך נאך חלילה ניט אנגעשטעקט מיט'ן באלשעוויסטישן גייסט?

ווי, ווי, צו וואס מיר זיינען געקומען, — א מעיאר פון א גרויסער שטאט פון א בריטישן לאנד זאל רופן פריוואטע בירגער צו באגיין גוואלדטאטן אין נאמען פון "געזעץ און ארדענונג", גלייך ווי קיין פאליציי מיט שטעקנס וואלט גאר ניט געווען . . .